

GOSPODARSTVO V SVETU

Gospodarski odnosi med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo

Sredi leta 1954 je prišlo do navezave trgovinskih zvez med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, ki so pomenile začetek normalnega trgovskega in splošnega gospodarskega sodelovanja med obema državama. Podlago in smer gospodarskih odnosov je načelno dala Beograjska deklaracija, katere določbe so bile lani podrobneje obdelane z nizom sporazumov in konkretnih pogodb.

Podlaga za plodno gospodarsko sodelovanje, ki ima raznovrstne oblike, so vzajemni gospodarski interesi in možnost, da se naša gospodarstva medsebojno dopolnjujejo.

Sovjetsko tržišče omogoča plama velikega števila raznih jugoslovanskih izdelkov. Sovjetska zveza pa se zanima za investiranje cele vrste projektov v Jugoslaviji, ki bi s svojo proizvodnjo omogočili večji izvoz v to smer. Po drugi strani Sovjetska zveza razpolaga z visoko razvito industrijo, ki za naše potrebe lahko zagotovi kompletne tovarniške instalacije, naprave in specialne stroje, opremo za tekstilno industrijo, kmetijske stroje, prevozna sredstva itd. Razen tega lahko dobimo v ZSSR potrebne surovine za našo predelovalno industrijo in pod ugodnimi pogoji tudi finančna sredstva za drago investicijsko graditev.

Da bi naše bralce vsaj delno seznanili z vsebino sedanjih gospodarskih odnosov z ZSSR, bomo omenili nekatere sklenjene pogodbe, ker njihovo število in značaj najboljše pričajo o tem, v kolikšni meri se je gospodarsko sodelovanje med obema državama razvilo v smer vzajemne pomoči na dolgoročni podlagi.

Januarja leta 1956 je bil podpisan sporazum o dolgoročnem kreditu vlade Sovjetske zveze v znesku 54 milijonov ameriških dolarjev, ki ga bo Jugoslavija izkoristila v treh letnih obrokih po 18 milijonov dolarjev. Ta kredit je namenjen za kritje jugoslovanskih blagovnih nakupov v Sovjetski zvezi v času od 1956 do 1958.

Hkrati so se dogovorili za posojilo za jugoslovanski rezervni devizni sklad. Posojilo so odobrili v znesku 30 milijonov dolarjev v zlatu ali v krepkih valutah (dolar, funt). To posojilo se lahko izkoristi v obrokih ali v vsem znesku v roku 2 do 3 let, kakršne potrebe bo pač imela Jugoslavija.

Kredit za plačevanje sovjetskih blagovnih pošiljk in posojilo v deviznih sredstvih sta dolgoročna sporazuma, ki sta bila dosežena pod ugodnimi pogoji. V obeh primerih traja rok odplačila 10 let, začenši s trenutkom, ko se posojilo prične uporabljati; letna obrestna mera je 2 %.

Sporazum o tehničnem sodelovanju in izmenjavi izkušenj med Jugoslavijo in ZSSR določa sodelovanje in kooperacije ustanov, gospodarskih podjetij in organizacij obeh držav na področju izme-

izvedencev in stažistov pri izpopolnjevanju znanja.

Za financiranje tega programa so določili ustanovitev skupnega sklada, iz katerega bi se sredstva uporabljala po sporazumu.

Sporazum o investicijskem sodelovanju določa, da izdelajo v Jugoslaviji iz sredstev sovjetskega investicijskega posojila projekte in da Jugoslavija nakupi opremo za naslednje objekte:

- tovarno dušičnih gnojil z zmogljivostjo 220.000 ton na leto;
- tovarno fosfatnih gnojil z zmogljivostjo 250.000 ton superfosfata in 90.000 ton žveplene kisline;

- termo-elektrarno z zmogljivostjo 75.000 do 100.000 kWh električne energije.

Razen tega določa sporazum o investicijskem kreditiranju, da bo sovjetski investicijski kredit uporabljen tudi za rekonstrukcijo dveh rudnikov svinca in cinka. Tako se bo njihova letna zmogljivost povečala za 225.000 ton rude. Uporabljen bo tudi za rekonstrukcijo enega rudnika živega srebra, ki bo povečal proizvodnjo rude za 100.000 ton na leto.

Za financiranje projektov in za nabavo potrebne opreme so določili kredit v znesku 110 milijonov dolarjev. Odplačevanje kreditov se bo pričelo leta 1959 ali po dogotovitvi vseh del in bo trajalo deset let z letnim obrestmi 2 %.

TRGOVINSKA IZMENJAVA

Prvi kompenzacijski trgovinski sporazum o izmenjavi blaga v vrednosti 5 milijonov ameriških dolarjev sta Jugoslavija in Sovjetska zveza podpisali sredi leta 1954. Trgovinski sporazum z dne 5. januarja 1955, ki določa za 20 milijonov povečan obseg izmenjave je omogočil nadaljnjo razširitev blagovne izmenjave. Ker je izvrševanje tega sporazuma na obeh straneh dobro napredovalo in pokazalo, da so možnosti še vedno večje kakor pa je okvir sporazuma, so pozneje s sestavo dopolnilnih blagovnih seznamov določili, da se vrednost izmenjave podvoji.

Za leto 1956 je trgovinski sporazum določil blagovno iz-

menjavo v vrednosti 70 milijonov dolarjev, ali po 35 milijonov v vsako smer. Te dni pa so v Beogradu podpisali nov sporazum, ki glede na to, da se je v prvem polletju blagovna izmenjava ugodno razvijala, določa nadaljnje povečanje vzajemne izmenjave blaga za 20 milijonov dolarjev v vsaki smeri.

Na podlagi blagovnih seznamov, ki so skladno potrjeni, bo Jugoslavija uvažala iz ZSSR pšenico, nafto, bombaž, premog za koksiranje, dušična gnojila, letalski bencin, valjane izdelke itd., izvažala pa bo boksit, barit, cement izdelke kemične industrije kakršni so na primer kalcijev karbid, kalcirana in kavstična soda ter izdelke lesne, tobakne in tekstilne industrije. Pomembno postavko v našem izvozu v Sovjetsko zvezo predstavljajo kmetijsko - živilski proizvodi kot je na primer koruza, meso, fižol, suho sadje, vino, pulpa itd.

Vse to pomeni, da bomo lahko prodali določene blagovne presežke po zelo ugodnih pogojih in s tem razbremenili našo plačilno bilanco z zahodnimi državami, kajti iz Sovjetske zveze bomo dobili reproductivski material, kot je nafta, bombaž in premog za koksiranje, ki predstavlja skupno z nekaterimi živilni največjo postavko v našem dosedanjem izvozu.

Proizvodnja strojev v Sovjetski zvezi

Industrijska proizvodnja v Sovjetski zvezi neprestano raste. Njen nivo je bil v V. petletnem planu večji kakor pa so računali. Namesto za 70% se je povečala za 85%. Takšna dinamika, ko povprečna letna stopnja porasta znaša 13,1%, presega razvoj industrijske proizvodnje v zahodnih državah. Po zaslugi hitrega porasta zavzema Sovjetska zveza v proizvodnji tistih vej, ki predstavljajo ekonomski potencial države, vodilno mesto v svetu, takoj za ZDA.

V splošnem industrijskem razvoju je zlasti viden porast v strojogradnji. Hitrost razvoja strojne industrije presega razvoj drugih vej. V minulem petletnem planu je njen nivo dosegel indeks 220 (leta 1950 = 100) nasproti indeksu industrijske proizvodnje, ki znaša 185. Tudi VI. petletni plan daje pobudo za razvoj strojogradnje, ki naj bi se povečala za 80% nasproti 65% porasta vse industrije.

Od leta 1953, ko so si postavili nalogo povečati življenjsko raven in odstraniti nesorazmerja v gospodarstvu, se je struktura strojogradnje spremenila. Namesto poprej precej omejene proizvodnje, ki je bila predvsem namenjena za potrebe težke industrije, so v letih 1954 in 1955 bolj intenzivno začeli proizva-

jati stroje za živilsko, tekstilno in druge veje lahke industrije. Zlasti se je povečala proizvodnja kmetijskih strojev. V prihodnjem obdobju bo prišla težnja za povečanjem izbire proizvodnje strojne industrije še bolj do izraza, ker si bodo prizadevali povečati proizvodnjo potrošnega blaga in živil, mehanizacijo gradbeništva in modernizacijo prometa. V novem planu računajo z večjo proizvodnjo gradbenih strojev, prevoznih sredstev, kmetijskih strojev itd.

Smer k večji delovni produktivnosti in ekonomičnosti proizvodnje zahteva, da posvetijo več pozornosti proizvodnji sodobne tehnike in novejšim vrstam surovin. Tako nameravajo povečati proizvodnjo mnogopozicijskih agregatnih strojev, avtomatičnih naprav, ekonomičnih turbin velike zmogljivosti, računalniških strojev itd. Razen tega pričakujejo, da bodo razširili tudi izbiro kovin, najbolj ekonomičnih valjanih izdelkov, novih vrst legur jekla in sintetičnih surovin.

Usmeritev k racionalizaciji sovjetskega gospodarstva vzpodbuja tudi hitrejši razvoj drugih vej industrije. Hkrati s povečanjem proizvodnje in z uporabo atomske energije dobiva večjo vlogo tudi elektronika, radio-tehnična in kemična industrija.

PROIZVODNJA STROJEV IN OPREME

Vrsta	Enota mere	1955	1960 (plan)
Oprema za industrijo nafte	1000 ton	48,4	120
Metalurška oprema	1000 ton	172	280
Oprema za kemično industrijo	1000 ton	113	208
Stroji za obdelavo kovin	1000 enot	103	200
Parne turbine	milijon kWh	4,1	10,5
Hidravlične turbine	milijon kWh	1,5	2,6
Generatorji	milijon kWh	4,5	11
Električne lokomotive	kosov	194	500
Diesel lokomotive	kosov	136	1630
Tovorni vagoni	1000 kosov	43	52
Potniški vagoni	1000 kosov	1,77	2,8
Motorna vozila	1000 kosov	445	650
Kmetijski stroji (skupno)	v milijardah rubljev	5,9	9,5
Traktorji	1000 kom.	163	322
Kombajni	1000 kom.	48	140

INDEKS INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE V NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAVAH V LETU 1955

Država	1938 = 100 ¹	1950 = 100
ZSSR	320	185
Zahodna Nemčija	170	182
Francija	162	133
Velika Britanija	178	121
Češkoslovaška	250	171
Poljska	480	216

¹ Za ZSSR = leto 1940, za CSR leto 1937.

NAROČNINA ZA »NAŠO SKUPNOST«

znaša za eno leto 250 in za pol leta 125 dinarjev. Naročnino pošljite na naš tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani št. 60-KB-5-2-367 s posebnim oznako za »Našo skupnost«.

Če pa morda želite srbohrvatsko izdajo (v cirilici ali latinici) ali makedonsko izdajo, pošljite naročnino na naslov: »Naša zajednica«, Beograd — Dečanska 35, tekoči račun 102-T-349 s pripombo za »Našo zajednico«. Na hrbtni strani napišite, katero izdajo želite.